

דף קז.

עין משפט ב.

או"ח סימן שטז פעיף ו

עיין לעיל דף קו: עין משפט אות י

עין משפט ד.

או"ח סימן שכה פעיף כח

כח. ל. המפיס שחין בשבת כדי להרחיב פי המכה ^ב כדרך שהרופאים עושים שהם מתכוונים ברפואה כדי להרחיב פי המכה הרי זה חייב ^ל, משום מכה בפטיש, שזו היא מלאכת הרופא, אבל אם הפיסה כדי להוציא ממנה המוגלה ^מ שבה מותר ^נ.

עין משפט ה.

או"ח סימן שטז פעיף ז

ז. הצד נחשים בשבת או שאר המזיקים אם לרפואה חייב ^ו, ואם בשביל

כ. משנה פ' ב' דעדויות, ובסוף פ' האורג אמר שמואל כל פטורי שבת פטור אבל אסור חוץ משלוש שפטור ומותר ואחת מהם המפיס מורסא בשבת אם לעשות לה פה כדרך הרופאים חייב ואם להוציא ממנה הליחה פטור ומותר, ב"י.

ל. לכאורה היינו בכלי דביד הוי שלא כדרך, אבל להוציא ליחה שמותר אפי' בכלי, אולם ממ"א בסי' ש"א ס"ק ז' וכאן בשו"ע בסעיף ל"ג משמע קצת דבצער שיש לו לא התירו שבות כדרכו וע"כ יש להוציא הליחה רק ביד. כה"ח אות קס"ו ממשב"ז אות כ"א. ונראה דהמפיס בשביל להוציא ליחה יזהר לפותחה ע"י נקיבת מחט ולא ע"י צפורניו דשמא יתלוש קצת מהעור ויש בו משום גוזז כמ"ש בסעיף ל"א, מיהו לפי התוס' בריש סי' ש"מ דס"ל דגוזז הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה מותר אף לתלוש קצת מהעור אם א"א בענין אחר ובמקום צער, אבל לריב"ש אסור לכ"ע ולדעתו יש איסור תורה. ואם גוזז העור מעל גבי המכה אין בזה חיוב חטאת דהוי כצפורן שפירשה רובה שלא יונק מהגוף יותר, כה"ח אות קס"ז.

ו טוב להוציא הקוץ עם מחט אך יזהר שלא להוציא דם.

מ. ואפי' לאדם בריא מותר לפתוח אותה כדי להוציא הליחה והדם אם יש לו צער מזה, ח"א כלל ס"ט אות י"ט, ויזהר שלא לדחוק וללחוץ בידו על המכה להוציא הדם רק מה שהצטבר ומונח במכה מותר, משב"ז אות כ"א.

נ. דמלאכה שאינה צריכה לגופה ובמקום צער לא גזרו, ולמ"ד חייב באינה צריכה לגופה צ"ל דכשעושה להוצאת הליחה אינה גמר מלאכה, וא"א לבא לידי חיוב מכה בפטיש בשום אופן וא"כ הוי דבר שאינו מתכוון, מ"א ס"ק ל"ג.

מי שהתנפחה ידו ורפואתו להוציא ממנה דם אפשר להתיר ע"י גוי.

ס. משנה בפ"ב דעדויות משנה ה' וכדמפרש לה שמואל בשבת ק"ז.

ו ואם לרפואה הוי במינו ניצוד. ואם בשביל שלא ישכנו מותר, ואפי' אינו ממית מותר להנצל מהצער ואז הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ופטור ובמקום צער לא גזרו.

שלא ישכנו מותר.

עין משפט ו.

או"ח סימן שטז סעיף ח

ה. ח. שמונה שרצים האמורים בתורה בפ' שמיני החולד והעכבר וכו', הצדן חייב והחובל בהן אע"פ שלא יצא דם מהם אלא נצרר תחת העור חייב^ז, ושאר השרצים אינו חייב החובל בהם אלא א"כ יצא מהם דם, והצדן לצורך חייב^פ ושלא לצורך או בסתם פטור אבל אסור. ולהרמב"ם שמחייב על מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב^א.

ו. להרמב"ם שמחייב באינה צריכה לגופה צ"ל כיון שאינו צד כדרכו אלא מתעסק בו מותר שאין במינו ניצוד, מ"א ס"ק י"ב. וכל צידה שאינו אלא להכריח ההיזק ממנו לא נקראת צידה גם לר"י. כה"ח אות נ"ה. ועיין לקמן ס"ק ל.

ז. כיון שיש להם עור הוא מעכב הדם מלצאת, וע"כ חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום כי הדם הוא הנפש. ובהמה חיה ועוף חייב בנצרר הדם כי כולם יש להם עור.

פ. כיון שבמינם ניצודין לצורך עורן, לבוש. ואם נתכוון לצורך גם בשאר שרצים שאין להם עור חייב והוא שבמינם ניצודין, כה"ח אות נ"ט.

ק. החובל בהם ויצא מהם דם או נצרר ביש להם עור, י"א דחייב משום מפרק שהוא תולדה דדש, ואע"ג דאין דישה אלא בגידולי קרקע בהמה ג"כ גדולי קרקע היא. ואינו חייב עד שיצא שיעור דם כגרוגרת ממקום למקום. וי"א דחייב משום צובע. וי"א מפני נטילת נשמה ובזה שיעורו בכל שהוא. ולזה הסכימו רוב הפוסקים, מ"א ס"ק ט"ו, כה"ח אות ס'. החובל באדם או בבהמת חבירו דרך נקמה הרמב"ם בפ' ח' הלכה ח' מחייב משום עשיית נחת רוח ליצרו. והראב"ד פוטר.

ה"ה בקורע לרמב"ם חייב מטעם הנ"ל, ולהראב"ד פטור משום מקלקל, שם בפ"י הלכה יו"ד. אבל בחובל לרפואה חייב לכו"ע. מ"א ס"ק ט"ו.

י. ואפי' המכה את חבירו בדרך שחוק או אוהז בבשרו עד שנתאדם אסור מדברי סופרים, כה"ח אות ס"א.

יא. מי שהכה את בנו בשבת ויצא לו דם חייב ואין זה דרך חינוך אלא דרך שיגעון, ועיין בחו"מ סי' תכ"ד סעיף ב', כה"ח אות ס"ב.

יב. לחצוץ שיניו במחט שיש חשש שיצא דם או לחכך בבשרו הרבה שיש חשש שיצא דם לכתחלה אסור לעשות כן, כה"ח אות ס"ג.

יג. המעלה דג מן המים חייב משום נטילת נשמה ולירושלמי חייב משום קוצר ועוקר דבר מגידולו. כה"ח אות ס"ח.

יד. ודעת השו"ע רק לחשוש לדעת הרמב"ם לכתחלה, כה"ח אות ע'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 05841504777 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ז.

א"ח סימן שטז סעיף יב

יב. יג. חיה ועוף שברשותו מותר לצודן^ק, אבל אם הם מורדים אסור לתופסן^ר.

הגה: וי"א דאסור לצוד חיה ועוף שברשותו ואם צדן פטור אבל אסור^ש.

הגה: פרה וסוס וכ"ש חיה ועוף שמרדו אם צדן חייב חטאת^ת, וכן עיקר.

הגה: חתול דינה כשאר חיה ואסור לתפסה בשבת.

דף קז:

עין משפט א.

א"ח סימן שטז סעיף ח

עיין לעיל עין משפט ו

עין משפט ג.ד.

א"ח סימן שטז סעיף ט

ט. רמשים שהם פרים ורבים^א מזכר ונקבה או מתהויין מן העפר כמו הפרעושין השחורים, ההורג אותם חייב כהורג בהמה וחייב. אבל כנים הלבנים^ב המתהוים מן הזיעה מותר להרוג אותם^ג.

ק. ומה שאמרו במשנה דף ק"ז פטור היינו פטור ומותר. ומה שמותר לצודן היינו לרדוף אחריה עד שתכנס לבית או דוחה אותה בידים אבל לטלטל אותה אסור, ט"ז ס"ק י"א.

ו לפתוח ולסגור לול של תרנגולים בשבת אסור, כה"ח אות קי"ב.

ר. לאו דוקא לתופסן דזה תמיד אסור, אלא אסור לצודן גם בלי הגבהה מן הארץ כמו שהתירו בסי' ש"ח סעיף מ'. והיות ורובן בני תרבות לכן אינו חייב.

ש. ואם הוא מתכוון להכניסם לכלוב שלא יעשו נזקים בבית אפשר שיש להקל. מ"ב אות נ"ח.

ת. ו לפתוח ולסגור רובן בני תרבות וא"צ צידה, וע"כ תרנגולת שעדיין לא רגילה בביתו ואם תצא לא תחזור יש בה משום צידה, כה"ח אות קכ"ד.

א. רמב"ם בפ' י"א משבת.

ב. כך פי' הרמב"ם והרא"ש כר"ת וכך נקטינן.

ג. ו דאין לה שם בריה דמזיעת אדם היא, אם הם בראשו אבל אם הם בכגדיו כיון שמצויין שם גם פרעושים שחורים גזרינן שמא יהרוג אותם וע"כ מעל בגדיו רק ימלול ויזרוק אותם. כה"ח אות פ"ד.

מ. י. פרעושין השחורים אסור לצודם ד' אלא א"כ הם על בשרו ועוקצים ה' אותו אך אסור להורגם י' כנזכר.

הגה: ולא ימלול אותו בידו שמא יהרגנו אלא נוטלו בידו ז' וזורקו.

עין משפט ה. אר"ח סימן שטז סעיף ה
עין לעיל עין משפט אות א

עין משפט ט.ג. אר"ח סימן שלו סעיף ה

ה. ח. עשבים שעלו על הכלים מלחות הכלי נחשבים כמחובר לקרקע והתולשן חייב ח'.

ד. אבל אין חיוב צידה דאין במינו ניצוד, ט"ז ס"ק ז' ומ"מ אסור מדרבנן ומשום צערא דגופא מותר לכתחלה לצודם אבל לא להרגם.

וגם ההורגם שחייב רק אם צריך לגופם, אבל להנצל מעקיצתו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ופטור אבל אסור, כה"ח אות ע"ו.

ה. וי' משמע אם הוא על בשרו ואינו עוקצו או על בגדיו מבפנים אסור לצודם, אך הט"ז בס"ק ח' כתב דאם הוא על בשרו אפי' שאינו עוקצו מותר ליטלו כיון שראוי לעוקצו. וה"ה פישפשים דינם כמו פרעוש דאסור ליטלו אלא אם הם על בשרו ועוקצים, וההורגם חייב. והוא שצריך לגופם.

ו. וי"א אך בכה"ח אות ע"ה כתב להקל יותר בפשפשים אפי' אינם עוקצים או מונחים על בגדיו מבפנים מותר ליטלן כי עקיצתם יותר מצערת משל פרעוש.

ז. וי"א רמשים שמתהוין מן הגללים או מן הפירות הרקובין, וכן תולעין מן הבשר או מקטניות ההורג אותם פטור, רמב"ם פי"א הלכה ב'.

ח. וכתב המ"מ שם דפטור כאן היינו מותר אף לכתחלה דומיא דכינה, אך הלחם משנה כתב שם דדוקא כינה מותר אבל אלו אסור להורגן ותולעים הגדלים בפירות במחובר הם שרץ גמור ואסור להרגן, מ"א ס"ק כ'.

ט. ובמקום שאמרו אסור להרגם אסור לזרוק אותם ג"כ במים כ"כ האחרונים. כה"ח אות פ'.

י. וי"א דבמקום צער התירו גם מוקצה וגם איסור דרבנן של צידה דאין זה במינו ניצוד וגם זו מלאכה שאינה צריכה לגופה.

יא. לפ"ז היתושים המצויים היום המתעופפים ועוקצים אם עומדים על בשרו מותר לצודן אך לא להרגם. ואם אינם על בשרו יתכן שמותר גם לצודן ואם אפשר בלי מגע יד כי אם ישארו שם בחדר ודאי יעקצו ובפרט בתינוקות וילדים קטנים שיש רגישים מאוד לעקיצתם.

יב. ח. ולא דומה לעציץ שאינו נקוב שהתולש ממנו פטור, דשם אין דרך זריעה, מ"א ס"ק ח' מגמ'.